הִלְכוֹת נְשִׂיאַת כַּפַּיִם סִימָן קכח

ש רַמַּב״ם (תפילה פכ״ו ה״ח). ת בֵּית יוֹסֵף (ד״ה כתוב בסמ״ק). א מַשְׁמָעוּת תְּשׁוּבַת הָרַשְׁבָּ״א (ח״א סי׳ פה).

כּוֹכָבִים, אוֹ שֶׁנֶּחְתָּה, (קנג) אֵין מְחַיְּבִין עוֹד (ע) לְקַדְּשׁוֹ, (קנד) כִּי אָבְיהָ הִיא (עפ) מְחַלֶּלֶת) (מרדכי פרק (נגמר הדין) [ארבע מיתות] (סנהדרין סי׳ תפ״ח)): **מב** (עב) (קנה) שֶׁהֶחָלָל, (קנו) אֵינוֹ נוֹשֵׂא אֶת כַּפָּיו: **מג** תאַחַר שִׁבְעַת יְמֵי אֲבֵלוּת, נוֹשֵׂא כַּפָּיו, וּבְתוֹךְ שִׁבְעַת יְמֵי (עג) אֲבֵלוּת, (קנז) * יֵצֵא (עד) מִבֵּית הַכְּנֶסֶת בְּשָׁעָה שֶׁקּוֹרֵא כֹּהֲנִים. הַגָּה: וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּכָל זְמַן הָאֲבֵלוּת (קנח) אָפְלוּ עַד שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ (קנט) עַל אָבִיו וְעַל (עה) [עה] אִמּוֹ, אֵינוֹ נוֹשֵׂא אֶת כַּפָּיו (מרדכי סוף פרק הקורא עומד (מגילה סי׳ תפ״ח) והגהות מיימוני), וְכֵן נוֹהֲגִין בִּמְדִינוֹת אֵלּוּ: **מד** אכֹּהֵן, אַף עַל פִּי שֶׁהוּא פָּגוּי, נוֹשֵׂא אֶת כַּפָּיו. הַגָּה: וְיֵשׁ אוֹמְרִים (קס) דְּאֵינוֹ נוֹשֵׂא (עו) כַּפָּיו, דְּהַשָּׁרוּי בְּלֹא אִשָּׁה שָׁרוּי בְּלֹא שִׂמְחָה, וְהַמְבָרֵךְ יֵשׁ לוֹ לְהִיוֹת בְּשִׂמְחָה (מרדכי פרק הקורא עומד (שם סי׳ תתפ״ו). (קסא) וְנָהֲגוּ שֶׁנּוֹשֵׂא כַּפָּיו, (קסב) אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ נָשׂוּי, וּמִכָּל מָקוֹם הָרוֹצֶה שֶׁלֹּא לִשָּׂא כַּפָּיו אֵין מוֹחִין בְּיָדוֹ, רַק שֶׁלֹּא יְהֵא בְּבֵית הַכְּנֶסֶת (קסג) בְּשָׁעָה שֶׁקּוֹרִין (עז) כֹּהֲנִים אוֹ אוֹמְרִים לָהֶם לְטַל יְדֵיהֶם. נָהֲגוּ (קסד) בְּכָל מְדִינוֹת

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

מג [עה] אמו. עַיִן בְּאֵר הֵיטֵב. וְעַיִן בְּכִנּוּדֵי כְּהֻנָּה סִימָן ב׳ בְּשִׁלְחֵי צִבּוּר כֹּהֵן וְהוּא אֲבֵל וְאֵין שָׁם אֶלָּא הוּא, כֵּיוָן שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לָצֵאת מִבֵּית הַכְּנֶסֶת יַצְלָה וְיִשָּׂא אֶת כַּפָּיו:

בְּאֵר הֵיטֵב

(ע) **לְקַדְּשׁוֹ.** הֵינוּ לְפִתְחַ רִאשׁוֹן וּלְבָרֵךְ רִאשׁוֹן, אֲבָל פְּשִׁיטָא דְּנוֹשֵׂא כַּפָּיו. ט״ז (ס״ק לו) מְגַן אַבְרָהָם (ס״ק סא): (עפ) **מְחַלֶּלֶת.** עַיִן מְגַן אַבְרָהָם (ס״ק סב) שֶׁהִקְשָׁה מִפְּגִיָּא דְּסַנְהֶדְרִין (נ.), וּמִתּוֹךְ תֵּרוּצוֹ הַצָּלָה דְּכִנּוּסֶת הַמְּרְדְּכִי (סנהדרין סי׳ תשיז) הוּא דְּאִם הַמִּירָה לַצְבוֹדַת אֱלִילֵי הַקֶּדֶם וַדַּאי אֵינָהּ מְחַלֶּלֶת לְאָבִיהָ, וּמִשּׁוּם הָכִי לֹא נָקֵט הַמְּרְדְּכִי בֵּן שַׁהַמִּיר, עַיִן שָׁם. וּבְתִשְׁוּבַת שְׁבוּת יַעֲקֹב חֵלֶק ב׳ סִימָן ב׳ חוֹלֵק עָלָיו, וְכָתַב דְּלֹא שָׁנָא בֵּן לֹא שָׁנָא בַּת לֹא שָׁנָא זְנוּת לֹא שָׁנָא הַמִּיר דָּת, בְּכֻלָּם אֶת אָבִיהָ הִיא מְחַלֶּלֶת וְאֵין מְחַיְּבִין לְקַדְּשׁוֹ, עַיִן שָׁם. וּבְשִׁיּוּרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב״י סי״ב כג) כָּתַב דְּאֵין מְנַהֵג בְּזִמַּן הַזֶּה לְפַסֵּל הַכֹּהֵן מִשּׁוּם זְנוּת בִּתּוֹ אוֹ בְּמַמִּיר דָּת, בֵּין בִּתּוֹ אוֹ בְּנוֹ, עַיִן שָׁם, וְכֵן כָּתַב בִּתְשׁוּבַת שְׁבוּת יַעֲקֹב שָׁם. **מב** (עב) **הֶחָלָל.** אֲפִלּוּ חָלָל מִדַּרְבָּנָן. מְגַן אַבְרָהָם (ס״ק סג). וְאִם עָלָה יָרֵד. פְּרִי חָדָשׁ: **מג** (עג) **אֲבֵלוּת.** וְכָל שֶׁכֵּן אוֹנֵן. וְאִם עָלָה לֹא יָרַד בֵּין אָבֵל בֵּין אוֹנֵן. פְּרִי חָדָשׁ: (עד) **מִבֵּית הַכְּנֶסֶת.** אֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת מַהַשְׁבָּעָה. כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב״י). וּפְרִי חָדָשׁ חוֹלֵק עָלָיו, וְכָתַב דְּיֵשׁ ג׳ עֲשָׂה וְיֵשׁ אֶת כַּפָּיו וְתִבְא עָלָיו בְּרָכַת טוֹב, עַיִן שָׁם. וְאִם קָרְאוּהוּ, לְכָלֵי עָלְמָא צָרִיךְ לָצֵאת אֲפִלּוּ בְּחֹל, דְּאִם לֹא כֵּן עוֹבֵר בַּעֲשֵׂה. וּפְרִי חָדָשׁ כָּתַב דְּאוֹנֵן אֲפִלּוּ אִם קָרְאוּהוּ לוֹ לָצֵאת לֹא יֵצֵא, עַיִן שָׁם: (עה) **אִמּוֹ.** וְהוּא הַדִּין כָּל **שִׁשִּׁים** עַל קְרוֹבִים. וְאִם אָמְרוּ לוֹ עֲלֵה צָרִיךְ לָצֵאת כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ. וְהוּא הַדִּין הַקּוֹבֵר מֵתוֹ בְּרֶגֶל אָסוּר בְּנְשִׂיאַת כַּפַּיִם, דְּהָא אָסוּר בְּשִׂמְחָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן שמ״א (ס״א). וְאִם אֵין שָׁם כֹּהֲנִים בְּבֵית הַכְּנֶסֶת רַק אֲבֵלִים תּוֹךְ שִׁשִּׁים אוֹ תּוֹךְ שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ, יַעֲלוּ לְדוּכָן. תְּשׁוּבַת כְּנֶסֶת יְחֶזְקֵאל סִימָן י״ב עַיִן שָׁם, דְּלֹא כְּמַגֵּן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן ס״ו: **מד** (עו) **כַּפָּיו.** וְעַיִן לְעֵיל סָעִיף קָטָן ס״ו. מְגַן אַבְרָהָם (ס״ק סד) עֹלַת תָּמִיד (ס״ק צט) פְּרִי חָדָשׁ וְרֹב פּוֹסְקִים. כָּל זֶה בְּפָגוּי שֶׁלֹּא נָשָׂא אִשָּׁה, אֲבָל אִם אֵין אִשְׁתּוֹ עִמּוֹ נוֹשֵׂא אֶת כַּפָּיו לְבַדּוֹ. כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה עֹלַת תָּמִיד מְגַן אַבְרָהָם (ס״ק סח): (עז) **כֹּהֲנִים.** עַיִן לְעֵיל סָעִיף קָטָן י״א מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם:

בְּאוּר הֲלָכָה

בְּעִנְיָנוּ שֶׁבָּלְאוּ הָכִי לֹא הִזְכִּירוּהוּ כָּל הַפּוֹסְקִים [לְבַד מִפֹּר שְׁמוּאֵל גְּאוֹן וְהַרַשְׁבָּ״א (תשר״ ח״ז סי׳ כא)] כַּמְבֹאָר בְּבֵית יוֹסֵף, וּמִשָּׁמַע לִכְאוֹרָה דְּלֹא סָבִירָא לַהּ כְּלָל דִּין זֶה, וְאִם כֵּן אַף דַּאֲנַן נָקְטִינַן לְהַחְמִיר בְּנוֹשֵׂא נָשִׁים וּמִטַּפָּא לְמַתִּים לְנִשְׂיאַת כַּפַּיִם כְּמַר שְׁמוּאֵל וְהַרַשְׁבָּ״א, דַּי לָנוּ אִם נַחְמִיר בְּמִדָּה לְכָךְ וְלֹא בְּאַקְרַאי, כֵּיוָן שֶׁבָּאֱמֶת עִקַּר דִּין זֶה לְכָלֵי עָלְמָא אַף בַּצִּבּוּר כִּי אִם קָנְסָא דְּרַבָּנָן בְּעָלְמָא, וְצָרִיךְ עִיּוּן לְדִינָא:

מג * יֵצֵא מִבֵּית הַכְּנֶסֶת בְּשָׁעָה שֶׁקּוֹרֵא כֹּהֲנִים. עַיִן לְעֵיל בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן י״ב בְּשֵׁם הַמְּרְדְּכִי שֶׁהִיוֹצֵא צָרִיךְ לָצֵאת קֹדֶם שֶׁמַּתְחִילִין רַצֵּה:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

מִשּׁוּם דְּכֵיוָן שֶׁהַמִּירָה מִסְּתָמָא זְנָתָה גַּם כֵּן, וּמַה שֶּׁכָּתַב אוֹ זְנָתָה הֵינוּ אוֹ זְנָתָה לְחוּד: (קנג) **אֵין מְחַיְּבִין עוֹד לְקַדְּשׁוֹ.** הֵינוּ לְעִנְיַן לִפְתֹּחַ רִאשׁוֹן וּלְבָרֵךְ רִאשׁוֹן, אֲבָל לֹא לְעִנְיַן נְשִׂיאַת כַּפַּיִם, שֶׁהֲרֵי אֲפִלּוּ אִם בְּעַצְמוֹ עָבַר עַל אִסּוּר זְנוּת גַּם כֵּן נוֹשֵׂא כַּפָּיו כְּדִלְעֵיל בְּסָעִיף ל״ט, וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁאֵין נִפְסָל עַל יְדֵי זְנוּת בִּתּוֹ [אַחֲרוֹנִים]. וּמְבֹאָר בַּמְּרְדְּכִי (סנהדרין סי׳ תשיז) דְּמִכָּל מָקוֹם יֵשׁ רְשׁוּת לְקַדְּשׁוֹ, אֶלָּא שֶׁאֵין מְחַיְּבִין: (קנד) **כִּי אָבְיהָ הִיא.** וְדַוְקָא (קכ) כְּשֶׁנִּתְּנָה אֲרוּסָה אוֹ נְשׂוּאָה דְּבְהָכְיָ מַיְרֵי קְרָא, אֲבָל פְּנוּיָה לֹא. וְכָתְבוּ אַחֲרוֹנִים דְּבִזְמַן הַזֶּה אֵין מְנַהֲגִ לִפְסֹל כֹּהֵן בְּשֶׁבִּיל זְנוּת אוֹ הֵמָרַת דָּת שֶׁל בְּנוֹ וּבִתּוֹ: **מב** (קנה) **הֶחָלָל.** דְּהֵינוּ הַנּוֹלָד מֵאִסּוּרֵי כְּהֻנָּה, שֶׁהַן גְּרוּשָׁה זוֹנָה וַחֲלָלָה: (קנו) **אֵינוֹ נוֹשֵׂא כַּפָּיו.** לְפִי שֶׁאֵינוֹ בְּכִהוּנוֹ, וַהֲרֵי הוּא כְּזָר לְכָל דָּבָר כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּאָבֶן הָעֵזֶר סִימָן ז׳ (ס״כ). וַאֲפִלּוּ חָלָל שֶׁל דִּבְרֵיהֶם, כְּגוֹן הַנּוֹלָד מֵחֲלוּצָה, גַּם כֵּן אֵינוֹ נוֹשֵׂא כַּפָּיו [אַחֲרוֹנִים]: **מג** (קנז) **יֵצֵא מִבֵּית הַכְּנֶסֶת.** דְּמִדִּינָא חַיָּב הָאָבֵל לְבָרֵךְ, שֶׁהֲרֵי חַיָּב בְּכָל מִצְוֹת הָאֲמוּרוֹת בַּתּוֹרָה, אֶלָּא שֶׁנָּהֲגוּ שֶׁלֹּא לִשָּׂא כַּפַּיִם מִשּׁוּם שֶׁצָּרִיךְ הַכֹּהֵן לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה וְטוֹב לַב בְּשַׁעַת הַבְּרָכָה, כְּדִכְתִיב (משלי כב ט) 'וְטוֹב לֵב הוּא יְבֹרָךְ'(*), וּלְכָךְ צָרִיךְ לָצֵאת כְּדֵי שֶׁלֹּא יִקְרְאוּהוּ לַעֲלוֹת לַדּוּכָן, (קכ) וַאֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת וְאֵין שָׁם כֹּהֵן אֶלָּא הוּא לֹא יַעֲלֶה. וּבְדִיעֲבַד אִם לֹא יָצָא וּקְרָאוּהוּ לַעֲלוֹת לַדּוּכָן, בֵּין בְּשַׁבָּת וּבֵין בְּחֹל בֵּין שָׁאֵין שָׁם כֹּהֵן אֶלָּא הוּא וּבֵין עִם כֹּהֲנִים אֲחֵרִים, (קכג) צָרִיךְ לַעֲלוֹת, דְּאִם לֹא כֵּן עוֹבֵר בַּעֲשֵׂה. (קכד) **אֲפִלּוּ עַד שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ.** הֵינוּ אֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, שֶׁאֵינוֹ נִקְרָא שָׁרוּי בְּשִׂמְחָה, שֶׁהֲרֵי אָסוּר בְּשִׂמְחָה כָּל יְמוֹת הָרֶגֶל. (קכה) וְהוּא הַדִּין הַקּוֹבֵר מֵתוֹ בָּרֶגֶל, אַף עַל פִּי שֶׁעֲדַיִן לֹא חָל עָלָיו הָאֲבֵלוּת, מִכָּל מָקוֹם הֲרֵי עַל כָּל פָּנִים אָסוּר בְּשִׂמְחָה כָּל יְמוֹת הָרֶגֶל. (קכו) וְהוּא הַדִּין אוֹנֵן, אֲפִלּוּ בְּיוֹם טוֹב שֶׁהוּא חַיָּב בְּכָל הַמִּצְוֹת, מִכָּל מָקוֹם הֲרֵי אֵינוֹ שָׁרוּי בְּשִׂמְחָה. וּכְבָר כְּתַבְנוּ דְּמִכָּל מָקוֹם אִם קְרָאוּהוּ לַעֲלוֹת יַעֲלֶה, (קכה) [א]וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּכְאוֹנֵן אֲפִלּוּ קְרָאוּהוּ לַעֲלוֹת לֹא יַעֲלֶה: (קנט) **עַל אָבִיו וְעַל אִמּוֹ.** וְהוּא הַדִּין כָּל שִׁשִּׁים עַל שְׁאָר (קכו) קְרוֹבִים שֶׁמְּחַיֵּב לְהִתְאַבֵּל עֲלֵיהֶם. [ב]וְאִם אֵין שָׁם בְּבֵית הַכְּנֶסֶת שְׁנֵי כֹּהֲנִים אֲחֵרִים חוּץ מֵהָאָבֵל, (קכז) מֻתָּר לְהָאָבֵל לִשָּׂא כַּפָּיו תּוֹךְ שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ עַל אָבִיו וְאִמּוֹ אוֹ תּוֹךְ שִׁשִּׁים עַל שְׁאָר קְרוֹבִים: **מד** (קס) **דְּאֵינוֹ נוֹשֵׂא כַּפָּיו.** (קכח) נָשׂוּי שֶׁאֵין אִשְׁתּוֹ עִמּוֹ מֻתָּר לְכָלֵי עָלְמָא: (קסא) **וְנָהֲגוּ שֶׁנּוֹשֵׂא כַּפָּיו.** הֵינוּ אֲפִלּוּ (קכט) אֵין שָׁם כֹּהֵן אֶלָּא הוּא: (קסב) **אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ נָשׂוּי.** דְּדַוְקָא בַּאֲבֵלוּת מַחְמִירִינַן שֶׁשָּׁרוּי בְּצַעַר, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בָּזֶה (קל) שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ בְּשִׂמְחָה מִכָּל מָקוֹם אֵינוֹ שָׁרוּי בְּצַעַר: (קסג) **בְּשָׁעָה שֶׁקּוֹרִין כֹּהֲנִים.** בָּאֱמֶת צָרִיךְ לָצֵאת בְּבִרְכַּת רָצֵה וְכִמּוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ כַּמָּה פְּעָמִים (ס״ק יב), אֶלָּא דְּגַם בְּצֵאת בִּרְכַּת כֹּהֲנִים (קלג) צָרִיךְ שֶׁלֹּא יְהֵיֶה בְּבֵית הַכְּנֶסֶת מְשׁוּם פְּגָמָא וְכַנַּ״ל בְּסָעִיף ד׳: (קסד) **בְּכָל מְדִינוֹת אֵלּוּ וְכוּ׳.** וּבְאָרָץ יִשְׂרָאֵל וּבְכָל מַלְכוּת מִצְרַיִם הַמְּנֻהָג לְשָׁא כַּפַּיִם בְּכָל יוֹם, וְהַפּוֹסְקִים קִלְּסוּ לְמִנְהָגָם בָּזֶה:

(*) עי׳ בסוטה ל״ח ע״ב שדרשו: אל תקרי יבורך אלא יברך (ביאור הגר״א).

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(קכ) **עֹלַת תָּמִיד** (ס״ק צג) וְאֵלִיָּה רַבָּה (ס״ק עז) **וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים:** **מג** (קסא) מְגַן אַבְרָהָם (ס״ק סה) **וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים,** דְּלֹא כְּפְרִי חָדָשׁ: (קסב) מְגַן אַבְרָהָם (שם) וְעֹלַת תָּמִיד (ס״ק צז) **וּלְבוּשׁ** וְהַגְּרָ״א **וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים,** דְּלֹא כְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק״פ): (קסג) מְגַן אַבְרָהָם (ס״ק סו) **וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים:** (קסד) מְגַן אַבְרָהָם (ס״ק סה) וְהַגְּרָ״ז (סנ״א) וְשַׁלְחָן שְׁלֹמֹה (סס״ז) וְכֵן מַשְׁמַע בְּאֵלִיָּה רַבָּה (ס״ק עט): (קסה) מַהֲרַ״ם טִיקְטִין (חידושי אנשי שם למרדכי מגילה סי׳ תתפו) **וּפְרִי חָדָשׁ:** (קסו) **לְאַפּוּקֵי קְרוֹבִים שֶׁהֵם רַק פְּסוּלֵי עֵדוּת** אביו ועל אמו וכל שלשים על שאר קרובים אינו נושא כפיו אפילו אין שם כהן אלא הוא.

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו״ע הרב (סנ״ה) לא חילק בין אונן לאבל. **ב]** ובשו״ע הרב (שם) כתב שבמדינות אלו נוהגים שכל זמן האבילות אפילו עד י״ב חודש על

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת נְשִׂיאַת כַּפַּיִם סִימָן קכח

י. בְּאֵר הַגּוֹלָה

אֲבָל שֶׁאֵין נוֹשְׂאִים כַּפַּיִם (קסה)* אֶלָּא בְּיוֹם טוֹב, מִשּׁוּם שֶׁאָז (קסו) שְׁרוּיִים (עמ) [עח] בְּשִׂמְחַת יוֹם טוֹב, וְטוֹב לַב הוּא יְבָרֵךְ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשָׁאָר יָמִים, אֲפִלּוּ בְּשַׁבָּתוֹת הַשָּׁנָה, שֶׁטְּרוּדִים בְּהַרְהוּרִים עַל מְחִיָּתָם (קסז) וְעַל בְּטוּל מְלַאכְתָּם. וַאֲפִלּוּ בְּיוֹם טוֹב, אֵין נוֹשְׂאִין כַּפַּיִם אֶלָּא בִּתְפִלַּת מוּסָף, שֶׁיּוֹצְאִים אָז מִבֵּית הַכְּנֶסֶת וְיִשְׂמְחוּ בְּשִׂמְחַת יוֹם טוֹב (דברי עצמו). וְכָל שַׁחֲרִית וּמוּסָף שֶׁאֵין נוֹשְׂאִין בּוֹ כַּפַּיִם, אוֹמֵר הַשְׁלִיחַ צִבּוּר "אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ" וְכוּ', כְּדִלְעֵיל סוֹף סִימָן קכ"ז. וְיוֹם הַכִּפּוּרִים, נוֹשְׂאִים בּוֹ כַּפַּיִם כְּמוֹ בְּיוֹם טוֹב, וְיֵשׁ מְקוֹמוֹת שֶׁנּוֹשְׂאִים בּוֹ כַּפַּיִם בִּנְעִילָה, וְיֵשׁ מְקוֹמוֹת אֲפִלּוּ בְּשַׁחֲרִית: **מה** ב"אֵלּוּ תֵּבוֹת שֶׁהַכֹּהֲנִים (קסח) הוֹפְכִים בָּהֶם לְדָרוֹם וּלְצָפוֹן, יְבָרֶכְךָ, וְיִשְׁמְרֶךָ, אֵלֶיךָ, וִיחֻנֶּךָּ, אֵלֶיךָ, לְךָ, שָׁלוֹם. הגה: וְנוֹהֲגִין (קסט) שֶׁמַּאֲרִיכִין בְּנִגּוּן אֵלּוּ תֵּבוֹת, (קע) כִּי כָּל אַחַת מֵהֶן הִיא סוֹף (עט) בְּרָכָה בְּפָנֵי עַצְמָהּ, וְאוֹמְרִים רִבּוֹן כְּמוֹ שֶׁמִּפְרָשׁ בְּסִימָן ק"ל (ס"ח), (קעא) * וּבְשָׁעָה שֶׁמַּאֲרִיכִין (קעב) בְּנִגּוּן (פ) הַתֵּבוֹת שֶׁבְּסוֹף הַפְּסוּקִים דְּהַיְנוּ וְיִשְׁמְרֶךָ, וִיחֻנֶּךָּ, שָׁלוֹם. (פנ) (קעג) וְהַמַּקְרֵא לֹא יֹאמַר רִבּוֹן וְכוּ' (תשובת מהרי"ל

ב רוֹקֵחַ (סי' שכג).

בֵּאוּר הַגְּרָ"א

(עמ) **בְּשִׂמְחַת יוֹם טוֹב.** וּבֵית יוֹסֵף (ד"ה כתב האגור) בְּשֵׁם הָאָגוּר (סי' קצו) וְהַגְּהוֹת מֵימוֹנִיּוֹת כָּתַב הַטַּעַם, שֶׁמִּנְהַג הַכֹּהֲנִים לְטָבֵל לְנִשְׂיאַת כַּפַּיִם, וְקָשֶׁה עֲלֵיהֶם לְטָבֵל בְּכָל יוֹם, לָכֵן אֵין נְשִׂיאַת כַּפַּיִם אֶלָּא בְּיוֹם טוֹב. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ע) וּמֵהַאי טַעֲמָא נִרְאֶה לִי כְּשֶׁחָל יוֹם טוֹב בְּשַׁבָּת אֵין נְשִׂיאַת כַּפַּיִם, דְּלֹא רָצוּ לְבַטֵּל עוֹנָה הָאֲמוּרָה בַּתּוֹרָה. וּמִטַּעַם זֶה נָהֲגוּ הַכֹּהֲנִים שֶׁלֹּא לִזְקֹק לְנִשּׁוּתֵיהֶן בְּלֵילֵי יוֹם טוֹב, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִחְזְרוּ וְיִטָּמְאוּ בְּלֵילָה בְּקֶרִי, אַף עַל פִּי שֶׁאֶפְשָׁר לְטָבֵל שַׁחֲרִית, מִכָּל מָקוֹם יִהְיוּ טְבוּלֵי יוֹם. אֲבָל קְצָת נוֹהֲגִים שֶׁאֵין נִזְקָקִין לְנִשּׁוֹתֵיהֶן בְּיוֹם טוֹב וְאֵין טוֹבְלִין מִבְּעֶרֶב יוֹם טוֹב, וְשִׁבּוּשׁ הוּא, דְּאִם חוֹשְׁשִׁין לְקֶרִי, הָיָה לָהֶם לְטָבֵל קֹדֶם, דְּהֵרֵי כְּבָר יֵשׁ עֲלֵיהֶן טֻמְאַת קֶרִי, וְאִם הוּא לֵיל טְבִילָה, יְשַׁמֵּשׁ וְיִטְבֹּל שַׁחֲרִית. מָגֵן אַבְרָהָם (שם) וְטַ"ז (ס"ק לז) עַיֵּן שָׁם. וּבֵית יוֹסֵף (שם) כָּתַב וְיֵשׁ לְהַחְמִיר כֵּן שֶׁל בְּנֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכָל מַלְכוּת מִצְרַיִם שֶׁנּוֹשְׂאִים כַּפַּיִם בְּכָל יוֹם וְאֵינָם טוֹבְלִים, וְכֵן רְאוּי וְנָכוֹן לִנְהֹג בְּכָל מָקוֹם: **מה (עט) בְּרָכָה.** וְקָשֶׁה דְּהָא "לְךָ" אֵינָהּ סוֹף בְּרָכָה, וַאֲפִלּוּ הָכִי הוֹפְכִין פְּנֵיהֶם. וְנִרְאֶה לִי לְיַשֵּׁב דְּבְעִינַן סוֹף בְּרָכָה וְגַם שֶׁיְּבָרֵךְ בְּכִנּוּי לְקָהָל, וַהֲרֵי בְּמִלַּת "בְּרָכְךָ" "יִשְׁמְרֶךָ" וְכֵן "אֵלֶיךָ" "יְחֻנֶּךָּ" "רְאֵלֶיךָ" תְּנֵין מְבָרֵךְ לְקָהָל בְּנוֹסָח, וּלְפִיכָךְ מֻהְפָּךְ פָּנָיו לַדְּרוֹם וְלַצָּפוֹן כְּדֵי לְבָרְכָם, אֲבָל בְּמִלַּת "שָׁלוֹם" שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא שֵׁם דָּבָר וְאֵין כָּאן מְדַבֵּר לְנוֹסְחָן, לְפִיכָךְ הוֹסִיף מִלַּת "לְךָ" עִם "שָׁלוֹם", דְּהַשְׁתָּא הָוֵי מְדַבֵּר לְנוֹסְחָן, בְּסוֹף בְּרָכָה דָּמְיָא דְּאִינָךְ. פְּרִי חָדָשׁ. עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק עב): (פ) **הַתֵּבוֹת.** בְּסוֹף הַתֵּבָה, אֲבָל לֹא בְּעוֹד שֶׁאוֹמְרִים הַתֵּבָה, דְּאָז צָרִיךְ לִשְׁתֹּק, עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק עג). וּבְכַאֲשֶׁר הֵיטִיב אֲשֶׁר לְפָנַי יֵשׁ שָׁם עַרְבּוּבְיֵי דְּבָרִים, עַיֵּן שָׁם סָעִיף קָטָן נ': (פנ) **וְהַמַּקְרֵא.** פֵּרוּשׁ, הַחַזָּן הַמִּתְפַּלֵּל פְּשִׁיטָא דְּלֹא "יֹאמַר רִבּוֹן", דְּהֵרֵי הָפְסֵק בַּתְּפִלָּה, אֶלָּא אֲפִלּוּ מַקְרֵא אַחֵר לֹא "יֹאמַר הָרִבּוֹן מִפְּנֵי הַשָּׁרוּף. בִּזְמַן שֶׁאֵין שָׁם כֹּהֵן אֵין אוֹמְרִים וְתַעֲרֹב. מוֹהַרְ"ם לוּבְּלִין סִימָן ל':

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

מד [עח] בְּשִׂמְחַת יוֹם טוֹב. עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וְעַיֵּן בְּשוּ"ת בֵּית אֶפְרַיִם חֵלֶק אֹרַח חַיִּים (סי' ו) שֶׁמִּנְהָג זֶה שֶׁאֵין נוֹשְׂאִין כַּפֵּיהֶם בְּחֹל הוּא מִנְהָג קָדוּם מְאֹד בְּמְדִינוֹת אֵלּוּ, וְשָׁם מְבֹאָר הַטַּעַם מַה שֶּׁבְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל נוֹשְׂאִים כַּפֵּיהֶם בְּכָל יוֹם, עַיֵּן שָׁם:

בְּאֵר הֵיטֵב

(עמ) **בְּשִׂמְחַת יוֹם טוֹב.** וּבֵית יוֹסֵף (ד"ה כתב האגור) בְּשֵׁם הָאָגוּר (סי' קצו) וְהַגְּהוֹת מֵימוֹנִיּוֹת כָּתַב הַטַּעַם, שֶׁמִּנְהַג הַכֹּהֲנִים לְטָבֵל לְנִשְׂיאַת כַּפַּיִם, וְקָשֶׁה עֲלֵיהֶם לְטָבֵל בְּכָל יוֹם, לָכֵן אֵין נְשִׂיאַת כַּפַּיִם אֶלָּא בְּיוֹם טוֹב. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ע) וּמֵהַאי טַעֲמָא נִרְאֶה לִי כְּשֶׁחָל יוֹם טוֹב בְּשַׁבָּת אֵין נְשִׂיאַת כַּפַּיִם, דְּלֹא רָצוּ לְבַטֵּל עוֹנָה הָאֲמוּרָה בַּתּוֹרָה. וּמִטַּעַם זֶה נָהֲגוּ הַכֹּהֲנִים שֶׁלֹּא לִזְקֹק לְנִשּׁוֹתֵיהֶן בְּלֵילֵי יוֹם טוֹב, כְּדֵי שֶׁלֹּא יַחְזְרוּ וְיִטָּמְאוּ בְּלֵילָה בְּקֶרִי, אַף עַל פִּי שֶׁאֶפְשָׁר לְטָבֵל שַׁחֲרִית, מִכָּל מָקוֹם יִהְיוּ טְבוּלֵי יוֹם. אֲבָל קְצָת נוֹהֲגִים שֶׁאֵין נִזְקָקִין לְנִשּׁוֹתֵיהֶן בְּיוֹם טוֹב וְאֵין טוֹבְלִין מִבְּעֶרֶב יוֹם טוֹב, וְשִׁבּוּשׁ הוּא, דְּאִם חוֹשְׁשִׁין לְקֶרִי, הָיָה לָהֶם לְטָבֵל קֹדֶם, דְּהֵרֵי כְּבָר יֵשׁ עֲלֵיהֶן טֻמְאַת קֶרִי, וְאִם הוּא לֵיל טְבִילָה, יְשַׁמֵּשׁ וְיִטְבֹּל שַׁחֲרִית. מָגֵן אַבְרָהָם (שם) וְטַ"ז (ס"ק לז) עַיֵּן שָׁם. וּבֵית יוֹסֵף (שם) כָּתַב וְיֵשׁ לְהַחְמִיר כֵּן שֶׁל בְּנֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכָל מַלְכוּת מִצְרַיִם שֶׁנּוֹשְׂאִים כַּפֵּיהֶם בְּכָל יוֹם וְאֵינָם טוֹבְלִים, וְכֵן רָאוּי וְנָכוֹן לִנְהֹג בְּכָל מָקוֹם: **מה (עט) בְּרָכָה.** וְקָשֶׁה דְּהָא "לְךָ" אֵינָהּ סוֹף בְּרָכָה, וַאֲפִלּוּ הָכִי הוֹפְכִין פְּנֵיהֶם. וְנִרְאֶה לִי לְיַשֵּׁב דְּבְעִינַן סוֹף בְּרָכָה וְגַם שֶׁיְּבָרֵךְ בְּכִנּוּי לְקָהָל, וַהֲרֵי בְּמִלַּת "בְּרָכְךָ" "יִשְׁמְרֶךָ" וְכֵן "אֵלֶיךָ" "יְחֻנֶּךָּ" "רְאֵלֶיךָ" תְּנֵין מְבָרֵךְ לְקָהָל בְּנוֹסָח, וּלְפִיכָךְ מֻהְפָּךְ פָּנָיו לַדְּרוֹם וְלַצָּפוֹן כְּדֵי לְבָרְכָם, אֲבָל בְּמִלַּת "שָׁלוֹם" שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא שֵׁם דָּבָר וְאֵין כָּאן מְדַבֵּר לְנוֹסְחָן, לְפִיכָךְ הוֹסִיף מִלַּת "לְךָ" עִם "שָׁלוֹם", דְּהַשְׁתָּא הָוֵי מְדַבֵּר לְנוֹסְחָן, בְּסוֹף בְּרָכָה דָּמְיָא דְּאִינָךְ. פְּרִי חָדָשׁ. עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק עב): (פ) **הַתֵּבוֹת.** בְּסוֹף הַתֵּבָה, אֲבָל לֹא בְּעוֹד שֶׁאוֹמְרִים הַתֵּבָה, דְּאָז צָרִיךְ לִשְׁתֹּק, עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק עג). וּבְכַאֲשֶׁר הֵיטִיב אֲשֶׁר לְפָנַי יֵשׁ שָׁם עַרְבּוּבְיֵי דְּבָרִים, עַיֵּן שָׁם סָעִיף קָטָן נ': (פנ) **וְהַמַּקְרֵא.** פֵּרוּשׁ, הַחַזָּן הַמִּתְפַּלֵּל פְּשִׁיטָא דְּלֹא "יֹאמַר רִבּוֹן", דְּהֵרֵי הָפְסֵק בַּתְּפִלָּה, אֶלָּא אֲפִלּוּ מַקְרֵא אַחֵר לֹא "יֹאמַר הָרִבּוֹן מִפְּנֵי הַשָּׁרוּף. בִּזְמַן שֶׁאֵין שָׁם כֹּהֵן אֵין אוֹמְרִים וְתַעֲרֹב. מוֹהַרְ"ם לוּבְּלִין סִימָן ל':

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

(קסה) **אֶלָּא בְּיוֹם טוֹב מִשּׁוּם וְכוּ'.** בֵּין שֶׁחָל בְּחֹל אוֹ בְּשַׁבָּת. וְיֵשׁ מְקוֹמוֹת שֶׁנּוֹהֲגִין שֶׁאֵין נוֹשְׂאִין כַּפַּיִם אֲפִלּוּ בְּיוֹם טוֹב כְּשֶׁחָל בְּשַׁבָּת. (קנג) אֲבָל אֵין מִנְהָג זֶה עִקָּר כְּלָל כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ (קנג) לְטָבֵל בְּעֶרֶב יוֹם טוֹב מִשּׁוּם נְשִׂיאַת כַּפַּיִם שֶׁלְּמָחָר, (קנה) וְגַם בְּלָאו הָכִי צָרִיךְ אָדָם לְטַהֵר אֶת עַצְמוֹ בָּרֶגֶל, וּמִכָּל מָקוֹם אֵין זֶה מְעַכֵּב בְּדִיעֲבַד: (קסו) **שְׁרוּיִים בְּשִׂמְחַת יוֹם טוֹב.** וּבְיוֹם הַכִּפּוּרִים (קנו) גַּם כֵּן נוֹשְׂאִין כַּפַּיִם, שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שִׂמְחַת מְחִילָה וּסְלִיחָה: (קסז) **וְעַל בְּטוּל מְלַאכְתָּם.** הַלָּשׁוֹן מְגֻמְגָּם, וְחַס וְשָׁלוֹם יִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים יִצְטָעֲרוּ בְּשַׁבָּת עַל בְּטוּל מְלַאכְתָּם בְּיוֹם הַקָּדוֹשׁ. וְהַנָּכוֹן שֶׁצָּרִיךְ לוֹמַר וּבִשְׁבִיל בְּטוּל מְלַאכְתָּם, וְקַאֵי טַעַם זֶה עַל הָא דְּלֵעֵיל שֶׁאֵין נוֹשְׂאִין כַּפַּיִם בְּשָׁאָר יָמִים, וְכֵן פַּלְגִינְהוּ בְּדִבְרֵי מֹשֶׁה (אות כא) שֶׁכָּתַב טַעַם לְפִי שֶׁטְּרוּדִין בְּהַרְהוּרִין וְכוּ' לְהָא דְּאֵין נוֹשְׂאִין כַּפַּיִם בְּשַׁבָּת, וְאֵימוֹת הַחל כָּתַב הַטַּעַם מִשּׁוּם בְּטוּל מְלָאכָה, עַיֵּן שָׁם: **מה** (קסח) **הוֹפְכִים בָּהֶם וְכוּ'.** וְהַטַּעַם שֶׁנָּהֲגוּ כֵּן, כְּדֵי שֶׁתִּתְפַּשֵּׁט הַבְּרָכָה לְכָל הָאֲנָשִׁים שֶׁעוֹמְדִים מִצִּדֵּיהֶם: (קסט) **שֶׁמַּאֲרִיכִין בְּנִגּוּן וְכוּ'.** כָּתַב בְּאֵלְיָה רַבָּה (ס"ק פח) בְּשֵׁם תְּשׁוּבַת בֵּית יַעֲקֹב, מַה שֶּׁנּוֹהֲגִין לְנַגֵּן תֵּבַת "וְיִשְׁמְרֶ" בְּלֹא כ"ף וְאַחַר כָּךְ הַכ"ף "וִיחֻנֶּךָּ", וְכֵן עוֹשִׂים בְּ"וִיחֻנֶּךָּ", הוּא טָעוּת, דְּדַוְקָא בַּסּוֹף מַאֲרִיךְ, דְּקֹדֶם שֶׁמְּסַיֵּם לֹא מַשְׁמַע כַּוָּנַת הַתֵּבָה כְּלָל. וְכֵן הַחַזָּנִים יְזָהֲרוּ שֶׁלֹּא יְחַלְּקוּ הַתֵּבוֹת לְשִׁתַּיִם: (קע) **כִּי כָּל אַחַת מֵהֶן וְכוּ'.** הוּא טַעַם גַּם עַל דִּבְרֵי הַמְחַבֵּר, וְהַכַּוָּנָה דְּאַף עַל גַּב דְּשָׁלֹשׁ בְּרָכוֹת הָוְיָן בְּבִרְכַּת כֹּהֲנִים, מִכָּל מָקוֹם בְּכָל בְּרָכָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ יֵשׁ בָּהּ שְׁתֵּי בְּרָכוֹת, דְּהַיְנוּ "יְבָרֶכְךָ ה'" בְּרָכָה אַחַת, "וְיִשְׁמְרֶךָ" בְּרָכָה שְׁנִיָּה. "יָאֵר וְכוּ' אֵלֶיךָ" הִיא בְּרָכָה אַחַת, "וִיחֻנֶּךָּ" בְּרָכָה שְׁנִיָּה, "יִשָּׂא ה' וְכוּ' אֵלֶיךָ" בְּרָכָה אַחַת, "וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם" גַּם כֵּן הֲרֵי בְּרָכָה אַחַת [וְלִבּוּשׁ]. וְהַמַּגֵּן אַבְרָהָם (ס"ק עב) כָּתַב הַטַּעַם שֶׁהוֹפְכִין פְּנֵיהֶם בְּאֵלּוּ הַתֵּבוֹת, מִשּׁוּם דְּכָל אֵלּוּ הַתֵּבוֹת הֵם לְנוֹסְחָן: (קעא) **וּבְשָׁעָה וְכוּ'.** צָרִיךְ לוֹמַר בְּשָׁעָה, וְכֵן הוּא בְּסִפְרֵי שֶׁלְּחָן עָרוּךְ יְשָׁנִים: (קעב) **בְּנִגּוּן הַתֵּבוֹת וְכוּ'.** הֵיכָן בְּשָׁעָה שֶׁמַּאֲרִיכִין בְּנִגּוּן הֲבָרַת אוֹת אַחֲרוֹנָה שֶׁל הַתֵּבָה (קנו) אֲבָל לֹא בְּעֵת שֶׁאוֹמְרִים הַתֵּבָה, דְּאָז צָרִיךְ לִשְׁתֹּק וּלְכַוֵּן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסָעִיף כ"ו: (קעג) **וְהַמַּקְרֵא.** פֵּרוּשׁ, שְׁלִיחַ צִבּוּר הַמִּתְפַּלֵּל פְּשִׁיטָא שֶׁלֹּא יֹאמַר הָרִבּוֹן, דְּהֵרֵי הָפְסֵק בַּתְּפִלָּה, אֶלָּא אֲפִלּוּ כְּשֶׁהַשְׁלִיחַ צִבּוּר הוּא כֹּהֵן וְאַחַר הוּא הַמַּקְרֵא, גַּם כֵּן לֹא יֹאמַר הַמַּקְרֵא הָרִבּוֹן, שָׁמָּא תִּטְרַח דַּעְתּוֹ וְלֹא יוּכַל לַחֲזֹר וּלְהַקְרוֹת. מִיהוּ לְאַחַר שֶׁהַקְּרִיא לִפְנֵיהֶם תֵּבַת "שָׁלוֹם", יוּכַל אָז לוֹמַר הָרִבּוֹן, דְּתוּ לֵיכָּא חֲשָׁשׁ דְּטָרוּף, דְּהָא הוּא אֵינוֹ מְסַיֵּם בִּרְכַּת שִׂים שָׁלוֹם, רַק הַשְׁלִיחַ צִבּוּר, שֶׁהוּא אָסוּר גָּדוֹל לְשַׁמֵּשׁ וּבָאִין עַל יְדֵי זֶה לְחֻטְאָ, וְהוּא טָעוּת, שֶׁאֵין בּוֹ אִסּוּר כְּלָל, רַק שֶׁהֶחְמִירוּ עַל עַצְמָן [חַיֵּי אָדָם (ח"א כלל לב סי"א)]: (קנג) ט"ז (ס"ק לח) [וְאֵלְיָה רַבָּה (ס"ק פה) וְחַיֵּי אָדָם (שם)]: (קנד) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ע) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (קנה) פְּרִי מְגַדִּים: (קנו) לְבוּשׁ: **מה (קנו)** מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק עג):

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(קנג) וְאַף שֶׁנּוֹהֲגִין כֵּן מִשּׁוּם שֶׁחוֹשְׁשִׁין שֶׁאֵין נְשִׂיאַת כַּפַּיִם אֶלָּא אִם כֵּן שֶׁטּוֹבְלִין לְקֶרְיָן וְאֵין רוֹצִים לְבַטֵּל עוֹנָתָן, אֵין כְּדַאי בָּזֶה לְדָחוֹת מִצְוַת עֲשֵׂה, וּמוּטָב שֶׁיִּהְיוּ נוֹשְׂאִין כַּפֵּיהֶם אַף שֶׁשִּׁמְּשׁוּ וְלֹא יְכוֹלִין לַחֲזֹר וְלִטְבֹּל. [וְגַם עַיֵּן בְּסִימָן שכ"ו בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן כ"ד דְּרֹב הָאַחֲרוֹנִים סוֹתְמִין לְהָקֵל לִטְבֹּל לְקֶרְיָו בְּשַׁבָּת, וְרַק יְזָהֵר שֶׁלֹּא יִסְחֹט הַשֵּׂעָר]. וְכָל שֶׁכֵּן מַה

---

* וְדַע דִּנְשִׂיאַת כַּפַּיִם בְּחוּץ לָאָרֶץ הוּא גַּם כֵּן מִדְּאוֹרַיְתָא, וְכֵן הָעִתִּיקוּ כָּל הַפּוֹסְקִים מִימְרָא דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי (סוטה לח:) וְהוּבָא לְעֵיל בְּסָעִיף ב', וְדִלְא כְּמוֹ וּקְצִיעָה (ס"ד) שֶׁמְּצַדֵּד דְּמִדְּאוֹרַיְתָא הוּא דְּוַקָא בַּמִּקְדָּשׁ, שֶׁשָּׁנָה בָּזֶה, וְאִשְׁתְּמִיטְתֵיהּ סִפְרָא פָּרָשַׁת שְׁמִינִי (מכילתא דמילואים) פְּסַקָא (ט"ז) [י"ז] וְסִפְרֵי פָּרָשַׁת שׁוֹפְטִים פְּסַקָא (נ"א) [קס"ז] עַיֵּן שָׁם, [וְאִבְּרָכָה קַאֵי וְכִבְסוֹטָה ל"ח (ע"א) עַיֵּן שָׁם], וִירוּשַׁלְמִי נָזִיר (פ"ז ה"א) הוּבָא בְּסוֹטָה ל"ח עַמּוּד ב' תּוֹסְפוֹת דִּבּוּר הַמַּתְחִיל כָּל. וְהֶעִירָנִי אָחִד מֵחַכְמֵי הַזְּמַן שֶׁהוּא גַּם כֵּן נֶגֶד בַּבְלִי חֻלִּין קל"ג (ע"א) עַיֵּן שָׁם. וְגַם פְּשָׁטָא דִּקְרָא (דברים י ח) "וּלְבָרֵךְ בְּשִׁמוֹ עַד הַיּוֹם הַזֶּה" מַשְׁמַע שְׁנוֹהֵג תָּמִיד:

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

סימן קמ״ח). * אָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ (פנ) בְּכֹהֵן אֲפִלּוּ בַּזְּמַן הַזֶּה, (קעד) דְּהָוֵי כְּמוֹעֵל בְּהֶקְדֵּשׁ (קעה) אִם לֹא (פנ) [פג] מָחַל עַל כָּךְ (מרדכי בהגהות דגיטין (סוף תפח)):

קכט בְּאֵיזֶה תְּפִלּוֹת נוֹשְׂאִים כַּפַּיִם. וּבוֹ ב׳ סְעִיפִים:

א תענית כ״ו (ע״ב). **א** [א]אֵין נְשִׂיאַת כַּפַּיִם (א) אֶלָּא בְּשַׁחֲרִית וּמוּסָף וּבְנְעִילָה (ב) בְּיוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ נְעִילָה כְּמוֹ (ג) בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, אֲבָל לֹא (ג) בְּמִנְחָה, מִשּׁוּם דְּשִׂכְיָחָא שְׂכִרוּת בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, (ג) שֶׁמָּא יְהֵא הַכֹּהֵן שִׁכּוֹר. וְנָזְרוּ בְּמִנְחָה (ד) שֶׁל תַּעֲנִית, (ה) אֲטוּ מִנְחַת שְׁאָר יָמִים. אֲבָל בְּתַעֲנִית (ו) שֶׁאֵין בּוֹ נְעִילָה, הוֹאִיל וּתְפִלַּת מִנְחָה (ז) סָמוּךְ לִשְׁקִיעַת (ג) הַחַמָּה, הֵיא דּוֹמָה לִתְפִלַּת נְעִילָה וְאֵינָהּ מִתְחַלֶּפֶת בְּמִנְחָה שֶׁל שְׁאָר יָמִים, הִלְכָךְ יֵשׁ בָּהּ

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

מה [פג] מָחַל. עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וְעַיֵּן בְּמִשְׁנָה לַמֶּלֶךְ פֶּרֶק ג׳ מֵהִלְכוֹת עֲבָדִים (ה״ח), וּבְשִׁיּוּרֵי בְּרָכָה (סק״ד) הָאָרִיךְ בְּעִנְיָן זֶה. וּמַה שֶּׁכָּתַב (הבאר היטב) מִדִּבְרֵי הַמַּגֵּן אַבְרָהָם לְקַמָּן סִימָן ר״א, עַיֵּן לְקַמָּן סִימָן תנ״ז (באר היטב) סְעִיף קָטָן י״א, וּבְיָם שֶׁל שְׁלֹמה בְּבָא קַמָּא פֶּרֶק הַפֵּרָה (פ״ה) סִימָן ל״ה, וּבְשׁוּ״ת בֵּית אֶפְרַיִם חֵלֶק אֹרַח חַיִּים (סי׳ ו) וְחֵלֶק אֶבֶן הָעֵזֶר:

בַּאֵר הַיטֵב

(פנ) בְּכֹהֵן. וְרַבִּים נְמָנְעִים שֶׁלֹּא לְקַחַת מִשְׂרַת כֹּהֵן מִטַּעַם זֶה. שִׁירֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב״י ס״ק לא). וְיַזְהִיר עַם הָאָרֶץ שֶׁלֹּא יִשָּׂא כֹּהֶנֶת. ש״ס פְּסָחִים (מט.): **(פג) מָחַל עַל כָּךְ.** הִקְשָׁה הַט״ז (ס״ק לט) הָא קַיְמָא לַן וְקִדַּשְׁתּוֹ (ויקרא כא ח) בְּעַל כָּרְחוֹ, דְּאִם נָשָׂא גְּרוּשָׁה כּוֹפִין אוֹתוֹ שֶׁיְּגָרְשֶׁנָּה, וְאַמַּאי לֹא נֵימָא שֶׁהוּא מוֹחֵל עַל קִדּוּשָׁתוֹ. עַל כֵּן הָעֶלָּה דְּהַשְׁתָּא דְּיָכוֹל לְמֵחַל הוּא מִשּׁוּם דְּיֵשׁ לַכֹּהֵן הֲנָאָה מִזֶּה, וּלְפִי זֶה הָעֶלָּה, כָּל זְמַן שֶׁאֵין מַהֲרַ״ם (מרוטנבורג, ד״פ סי׳ קו) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: וְלֹא כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ כֵּיוָן דְּמֹ׳קַדְּשָׁתוֹ׳ יְלִיף אַמַּאי לֹא יְכֹפוּ אוֹתוֹ, דְּהָנֵי מִלֵּי גַּבֵּי גֵּרוּשָׁה נָשִׂים בְּעֵבֶרָה, אֲבָל לִפְתֹּחַ רִאשׁוֹן וּלְבָרֵךְ רִאשׁוֹן דִּלְא הָוֵי אֶלָּא בְּבוֹדּוֹ, יָכוֹל לִמְחֹל, עַיֵּן שָׁם. הֲרֵי שֶׁכָּתַב דְּשָׁאנֵי נוֹשֵׂא נָשִׁים בְּעֵבֶרָה, וּבָזֶה נִסְתַּלֵּק גַּם כֵּן מַה שֶּׁהִקְשָׁה עַל הַלְּבוּשׁ, עַיֵּן שָׁם. אִם כֵּן לְדִבְרֵי הַפְּרִדְּכִי שָׁם מִשְּׁמַע דִּלְעוֹלָם יָכוֹל לִמְחֹל עַל כְּבוֹדוֹ אֲפִלּוּ אִי לֹא מְטֵי הָנָאָה לַכֹּהֵן מִזֶּה עַיֵּן שָׁם, וְדִלְא כְּט״ז. גַּם אֶת זֶה רָאִיתִי שֶׁהָרַב מָגֵן אַבְרָהָם הֵבִיא רְאָיָה דְּיָכוֹל לִמְחֹל, מֵהֵיא דְּפֶרֶק הַזְּרוֹעַ (חולין קלג.) שֶׁרָבָא הָיָה לוֹ עֶבֶד כֹּהֵן, עַיֵּן שָׁם. וְנִרְאֶה דִּכְפִי דֵּיעָתוֹ שֶׁהֶבְיַן מַה שֶּׁאָמַר הַשַּׁ״ס שָׁם דְּאָמַר לֵהּ לְשַׁמְּעָה וְכוּ׳ וְהֵינוּ לְשַׁמְּעָה דְּרָבָא, אִם כֵּן אַיְּנָה רְאָיָה, דְּרָבָא נְמִי כֹּהֵן הָיָה עַיֵּן שָׁם בְּרַשׁ״י (ד״ה זכי) וּבְתוֹסְפוֹת (ד״ה אמר), דְּיֵשׁ לוֹמַר דְּכֹהֵן רָשַׁאי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֹהֵן אַחֵר עַיֵּן לְעֵיל סְעִיף קָטָן ח׳ מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם. וְרַשׁ״י שָׁם (ד״ה אמר) כָּתַב לְשַׁמְּעָה דְּבַעַל הַבַּיִת וְהָיוּ נוֹתְנִין מַתָּנוֹת לְשַׁמְּעָה עַיֵּן שָׁם, וּמִכָּאן יֵשׁ רְאָיָה, שֶׁהֲרֵי הַבַּעַל הַבַּיִת הָיָה יִשְׂרְאֵל, וְאִפְשָׁר שֶׁלָּזֶה נִתְכַּוֵּן גַּם כֵּן הַמַּגֵּן אַבְרָהָם אֶלָּא שֶׁקִּצֵּר בִּלְשׁוֹנוֹ. וְעַיֵּן בְּמַגֵּן אַבְרָהָם סִימָן ר״א סְעִיף קָטָן ד׳ שֶׁכָּתַב שָׁם דְּאֵין אָנוּ בְּקִיאִין בְּיִחוּסֵי הַכְּהֻנָּה, מִשּׁוּם הָכִי אֵין אָנוּ נִזְהָרִין עַכְשָׁו בְּקִדֻּשַּׁת כֹּהֵן, עַיֵּן שָׁם. וּבְכֻנְסָת יְחֶזְקֵאל סוֹף סִימָן (צ״ו) [נ״ו] כָּתַב חִלּוּלָה לְהוֹצִיא לַעַז עַל יִחוּסֵי כְּהֻנָּה בִּזְמַן הַזֶּה, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן מַהֲרַשְׁד״ם חֵלֶק אֶבֶן הָעֵזֶר סִימָן רל״ה, וּמַהֲרִי״ט (ח״א) סִימָן קמ״ט, וּבְתִשְׁוּבַת חוּט הַשָּׁנִי סִימָן י״ז, וּבִתְשׁוּבַת שְׁבוּת יַעֲקֹב חֵלֶק א׳ סִימָן צ״ב. וְעַיֵּן בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ אֶבֶן עֶזֶר סִימָן ו׳ סְעִיף קָטָן ב׳ מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ שָׁם:

א (ג) בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים. וְאִם נִמְשְׁכָה הַנְּעִילָה עַד צֵאת הַכּוֹכָבִים, אֵינָם יְכוֹלִים לִשָּׂא אֶת כַּפֵּיהֶם, דְּאֵין נְשִׂיאַת כַּפַּיִם בַּלַּיְלָה, וַאֲפִלּוּ אִם עָלָה יַרַד. בְּאֵר שֶׁבַע (סוטה לז: ד״ה ואיתקש) פְּרִי חָדָשׁ וּשְׁיָרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (סי׳ קכח הגב״י ס״ק כט): **(ג) בְּמִנְחָה.** אֲפִלּוּ אִם עָלָה יַרַד כִּדְמוּכָח מִסָּעִיף ב׳. פְּרִי חָדָשׁ: **(ג) הַחַמָּה.** הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק״א) כָּתַב דַּאֲפִלּוּ אִם מִתְעַנִּין עַד חֲצוֹת וּמִתְפַּלְּלִין מִנְחָה יֹאמְרוּ אֱלֹהֵינוּ לְפִי מִנְיָנָהּ שֶׁלָּנוּ, עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן סִימָן קכ״א סָעִיף קָטָן ג׳ כָּתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם בְּשֵׁם הַדְּרָכֵי מֹשֶׁה (סי׳ תקפא אות ד) דְּהַשְּׁלִיחַ צִבּוּר אֵינוֹ אוֹמֵר אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֲפִלּוּ בְּעֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה, דִּלְא מִקְרֵי תַּעֲנִית צִבּוּר, וְצָרִיךְ עִיּוּן. וּבְתַעֲנִית אֶסְתֵּר אוֹמֵר הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. הָרַ״שׁ הַלֵּוִי סִימָן י״א. בְּשִׁבְעָה בַּאֲדָר שֶׁמִּתְעַנִּין וּמִתְקַבְּצִין יַחַד וּמַרְבִּים בְּסִלִּיחוֹת וְתַחֲנוּנִים, אֵין אוֹמֵר הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, דְּלֹא הָוֵי תַּעֲנִית צִבּוּר. גִּנַּת וְרָדִים כְּלָל א׳ סִימָן ל״ג וְהַיְד אַהֲרֹן (הגה״ט). וּבְיָחִיד כְּשֶׁהוּא בְּתַעֲנִית יָחִיד, אֵין לְמַחוֹת כְּשֶׁאוֹמֵר אוֹתוֹ, עַיֵּן לְעֵיל סִימָן קכ״א (במ״א סק״ג):

בָּאוּר הֲלָכָה

לְהַצְבּוּר שֶׁלֹּא יִמְשְׁכוּ הַרְבֵּה בַּאֲמִירָתָם, וְעַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן ס״ה בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן ד׳ מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ עוֹד מַעֲנְיָן זֶה:

* **אָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכֹהֵן וְכוּ׳. וְכֹהֵן בְּכֹהֵן אֲפִלּוּ שְׁמַתּ׳** [יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב (ס״ק כו) וְכֵן כָּתַב בְּמֶגֶן גִּבּוֹרִים (אלף המגן ס״ק צג) בְּשֵׁם הַפְּלָאָה (ספר המקנה, קידושין כא: ד״ה והנה)]. **וְגַם יֵשׁ שְׁמְצַדְּדִים לְהָקֵל בְּכֹהֵן עַם הָאָרֶץ. וּמִכָּל מָקוֹם בְּשָׁרוֹת בְּזוּיוֹת בְּנָדַאי נָכוֹן לְזָהֵר,** עַיֵּן שָׁם:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל בְּסָעִיף כ״ב בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק פז) [אַחֲרוֹנִים]. כָּתַב בְּתִשׁוּבַת מַהֲרַ״ם לוּבְלִין (סי׳ ל) כְּשֶׁאֵין כֹּהֲנִים בְּמוּסָף לַעֲלוֹת לַדּוּכָן, נוֹהֲגִים שֶׁאֵין אוֹמְרִים וְתַעֲרֹב: **(קעד) דְּהָוֵי כְּמוֹעֵל בְּהֶקְדֵּשׁ.** שֶׁהֲרֵי נָאֲמַר (ויקרא כא ח) וְקִדַּשְׁתּוֹ כִּי אֶת לֶחֶם אֱלֹהֶיךָ הוּא מַקְרִיב, וְאַף עַכְשָׁו שֶׁאֵין לָנוּ קָרְבָּנוֹת בְּקִדֻּשָּׁתוֹ הוּא עוֹמֵד, וּמְשׁוּם זֶה אָסוּר בִּגְרוּשָׁה וְלִטַּמְּא לְמֵתִים: **(קעה) אִם לֹא מָחַל עַל כָּךְ.** אֲבָל אִם מָחַל הַכֹּהֵן [כְּמוֹ לְפִתֹּחַ רִאשׁוֹן וְכַדּוֹמֶה מִדְּבָרִים שֶׁאָנוּ מְחֻיָּבִין לְכַבְּדָם] נִתַּן לָהֶם רַק לְהֲנָאָתָם, לְפִיכָךְ בְּיָדוֹ לִמְחֹל וְלִתֵּן רְשׁוּת לְיִשְׂרָאֵל לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ. (קלט) וְיֵשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִתֵּן רְשׁוּת לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ, אֶלָּא אִם כֵּן יֵשׁ לוֹ אֵיזֶה הֲנָאָה, כְּגוֹן בְּשָׂכָר, אוֹ אֲפִלּוּ בְּחִנָּם לְאָדָם חָשׁוּב שֶׁהוּא חָפֵץ לְשַׁמְּשׁוֹ וְנֶהֱנֶה מִזֶּה, אֲבָל אִם אֵין לוֹ שׁוּם הֲנָאָה מִזֶּה אֵין יָכוֹל לִמְחֹל, דְּאַף עַל גַּב דִּכְבוֹד יוֹכַל לִמְחֹל, (קלט) שְׁמוּשׁ עִנְיָן שֶׁל בִּזָּיוֹן הוּא, (קמ) [א]וְטוֹב לְהַחְמִיר לְכַתְּחִלָּה. וּלְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם שְׂרוּיוֹת בְּזוּיוֹת, כְּרַבָּאי יֵשׁ לְזָהֵר [מָגֵן גִּבּוֹרִים (אלף המגן ס״ק צג)]:

א (א) אֲפִלּוּ בְּשַׁחֲרִית וּמוּסָף וּבְנְעִילָה. הֵינוּ דְּבְכָל יוֹם בְּשַׁחֲרִית, וּבְשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב גַּם בְּמוּסָף, וּבְיוֹם הַכִּפּוּרִים גַּם בִּתְפִלַּת נְעִילָה, (ו) וְהוּא כְּשֶׁהוּא עֲדַיִן יוֹם: **(ב) בְּיוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ נְעִילָה.** הֵינוּ בְּתַעֲנִיתִים הַמְבֹאָרִים לְקַמָּן סִימָן תקע״ט (ס״א) שְׁתִּקְּנוּ רַבָּנָן בָּהֶן תְּפִלַּת נְעִילָה כְּמוֹ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים: **(ג) שֶׁמָּא יְהֵא הַכֹּהֵן שִׁכּוֹר.** שֶׁנִּשְׁתַּכֵּר בִּסְעוּדָתוֹ, וְשִׁכּוֹר אָסוּר בִּנְשִׂיאַת כַּפַּיִם וְכַנַּ״ל בְּסִימָן קכ״ח סָעִיף ל״ח, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּמוּסָף לֹא גָּזְרוּ, (ג) דְּכֵיוָן שֶׁאָסוּר לִסְעֹד סְעוּדַת קֶבַע קֹדֶם מוּסָף כִּי אִם טְעִימָה בָּעָלְמָא כַּמְבֹאָר בְּסִימָן רפ״ו סָעִיף ג׳, לֵיכָּא לְמֵיחַשׁ לְשִׁכְרוּת: **(ד) שֶׁל תַּעֲנִית.** הֵינוּ שֶׁל תַּעֲנִית צִבּוּר שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם נְעִילָה הַנַּ״ל (סק״ב) אוֹ שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים: **(ה) אֲטוּ מִנְחַת וְכוּ׳.** לְפִי שֶׁבְּיוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ נְעִילָה מִתְפַּלְּלִים מִנְחָה בְּעוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל כְּדֵי לְהַתְחִיל נְעִילָה קֹדֶם שְׁקִיעַת הַחַמָּה, לָכֵן מִתְחַלֶּפֶת הִיא בְּמִנְחָה שֶׁל שְׁאָר הַיָּמִים שֶׁהֵיוּ נוֹהֲגִים גַּם כֵּן לְהִתְפַּלֵּל בְּעוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל, מִפְּנֵי שֶׁהָיוּ רוֹצִים לֶאֱכֹל אַחַר כָּךְ [שָׁאסוּר לֶאֱכֹל קֹדֶם תְּפִלַּת הַמִּנְחָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסִימָן רל״ב (ס״ב)]. וּבְנְעִילָה לֹא גָּזְרוּ אֲטוּ שְׁאָר יָמִים, לְפִי דְּלֵיכָּא תְּפִלַּת נְעִילָה כִּי אִם בְּתַעֲנִית גְּמָרָא (תענית כו:): **(ו) שֶׁאֵין בּוֹ נְעִילָה.** הֵינוּ (ג) כָּל הָאַרְבָּעָה תַּעֲנִיּוֹת וְצוֹם אֶסְתֵּר: **(ז) סָמוּךְ לִשְׁקִיעַת הַחַמָּה הִיא.** שֶׁהָיָה מִנְהָגָם

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(קלט) ט״ז (ס״ק לט): **(קמ)** עַיֵּן בְּסֵפֶר שִׁיּוּרֵי בְּרָכָה (סק״ד): **(קמא)** שִׁיּוּרֵי בְּרָכָה (סק״ה): **א (ו)** אַחֲרוֹנִים: **(ב)** רא״ש (תענית פ״ד סי׳ לא): **(ג)** אַלְיָה רַבָּה (סק״א). **וּבִקְרִי מְגַדִּים** (א״א סק״א) **כָּתַב גַּם תַּעֲנִית בַּת״ב, וְאֵין הַדָּבָר בָּרוּר,** כְּמוֹ שֶׁנִּכְתֹּב בָּאוֹת שְׁאַחַר זֶה (סק״ה):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] בשו״ע הרב (סעיף ס בסוגריים) כתב: והעיקר כסברא הראשונה שיכול למחול.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah